

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2012 rugpjūtis Nr.40

Man patinka šis begemotas iš Rygos zoologijos sodo. Jis lyg sako, kad dar vasara, dar atostogos, dar galima lepintis šiltais saulės spinduliais, ežerų ar jūros ramybe. Kad tiesiog galima taip nerūpestingai gulėti, mėgautis atostogomis, nors trumpam pamiršti rūpesčius.

Bet iš tiesų jau vasara baigiasi. Tai nuolat primena ne tik trumpėjančios dienos ir ilgėjančios naktys, bet ir rugpjūčio dangus su krintančiomis žvaigždėmis. Senovės lietuviai manė, kad tai aitvarai, nešantys turtus. Gražus, nors ir naivus tikėjimas. Mes, deja, sakome – meteorų srautas...

Kad vasara baigiasi, sako ir kalendorius – rugpjūčio 15 d. švenčiame Žolinę. Tai atsisveikinimo su želmenimis ir gėlėmis diena. Moterys šią dieną rinkdavo gražiausias laukų gėles, vaistažoles, dėkodavo Žemei už derlių ir grožį. Lietuvoje įvedus krikščionybę, Žolinės šventė sutapatinta su Švč. Mergelės Marijos dangun ėmimo diena. Sakoma, kad Žolinė esanti bene vienintelė metų šventė, kai visos gėlės nori būti nuskintos ir nuneštos į bažnyčią.

Tad pasidžiaukime dar likusiomis šiltomis dienomis, dar žydinčiais žolynais, palepinkime save ir pasimėgaukime, kaip tas begemotas. Juk dar visos likusios vasaros dienos – mūsų.

Danguolė Grabauskienė

KVIEČIAME

Rugpjūčio 25 d. 12 val. Tauragnų kultūros centre vyks rajoninė teatrų apžiūra „**Atspindžiai**“. Planuoja dalyvauti kolektyvai iš Leliūnų, Užpalių, Vyžuonų. Mūsiškis „Mokas“ parodys spektaklį „Tėvas ir sūnus“.

Rugpjūčio mėnesio jubiliejai Sveikiname!

50 metų sukanka tauragniškiui
Alfredui Kunickui ir **Gediminui**
Taraškevičiui iš Klykių;

60 metų jubiliejų švenčia **Viktoras**
Daščioras iš Minčios;

70 metų sukanka **Pulgencui**
Bartašiūnui iš Sirvydžių kaimo ir **Petrui**
Karkliniui iš Bajorų;

75 – erių metų sukaktį švenčia
tauragniškiai **Irena Eidžiulienė**,
Janė Puodžiukienė ir
Bronislavas Vaišnoras;

80 metų jubiliejų švenčia tauragniškęs
Aldona Bikuvienė ir **Apolonija**
Marčiulionienė;

85 – eri sukanka **Stasei Šmatavičienei** iš
Tauragnų.

Žolinės renginiai pas kaimynus

Rugpjūčio 15 d. 15 val. senajame Utenos miesto parke vyks Žolinių šventė, kurioje koncertuos Andrius Rimiškis ir Egidijus Sipavičius, ansamblis „Gaja“, kapelija „Sietynas“, „Muzikantai iš pa Utenas“, Ignalinos krašto kapela „Lanksva“.

Rugpjūčio 15 d. 15 val. Medkopio pabaigos šventė Stripeikiuose. Koncertuos Kernavės folkloro ansamblis, kapela „Vydraga“, svajingą nuotaiką sukurs Pagulbio ir grupės autorinės dainos koncertas „Aukštaitijos dangui“.

Rugpjūčio 18 d. 15 val. tradicinė Žolinės-Kaimynų šventė Biliakiemyje. Koncertuos Trimonių šeimos kapela, jaunasis atlikėjas Dalius, populiarios muzikos grupė iš Ignalinos rajono.

Valda Žebelienė Dar viena kelionė

Aušo ankstyvas rugpjūčio rytas. Aukštai danguje švietė didžiulis mėnulis. Jis tarytum stebėjosi, kodėl 4 valandą kai kurių tauragniškių languose užsižiebė šviesa, kodėl taip anksti žmonės, nešini didžiuliais krepšiais, skuba link kultūros centro. Tik mėnulis ir galėjo stebėtis, nes miestelėnai gerai žinojo, kad tą ankstų rytą tauragniškliai rengiasi į ekskursiją. Norinčių važiuoti užsirašė labai daug, net 104 žmonės. Buvo didžiulė problema, kaip visus sutalpinti. Kai kas juokavo, kad reiktų pasamdyti ir antrą autobusą, kad tilptų visi norintys, bet... pats gyvenimas padarė atranką. Kai kas susirgo, kai kam atsirado kitokių reikalų, todėl į kelionę išvyko 38 moterys, 22 vyrai ir 14 vaikų, viso – 74 asmenys.

Plepėjom, juokavom ir nepamatėm, kaip pervažiavom Lietuvos – Latvijos sieną. 10.30 jau buvome Rygoje, automobilių muziejuje. Jį įkūrė Latvijos Automobilių klubas 1989 metais. 1992 m. šis muziejus tapo valstybiniu. Muziejaus ekspozicija apima automobilių kolekciją nuo

senovinių Rolls Roysų ir Mercedesų iki sovietinių laikų mechanikos stebuklų: ZIL-ų, ZIS-ų, RAF-ų. Grožėjomės emaliu spindinčiais automobiliais ir staiga pamatėme Brežnevo vaškinę figūrą, sėdinčią prie Rolls Royso vairo. Automobilio priekinis sparnas gerokai aplamdytas. Kadangi prie kiekvieno automobilio yra aprašymas, tai iš ten sužinojome, kad Brežnevas mėgo pats vairuoti mašiną ir 1980 metais padarė avariją. Vėliau ši mašina pateko į muziejų. Dar matėme vaškinę Stalino figūrą, sėdinčią šarvuotame ZIS automobilyje. Yra ir rašytojo M. Gorkio vaškinė figūra, stovinti prie automobilio, kurį 1934 metais jam padovanojo vyriausybė. Automobilių muziejus taip pat saugo originalų 1938 m. D tipo lenktyninį automobilį, kurį nuo sunaikinimo išgelbėjo Latvijos Automobilių klubo prezidentas. Muziejus puikuoja priekarinio laikotarpio vokiškų automobilių kolekcija – Audi, DKW, Horch, Opel, Ford ir kt. Nemažai karo laikų mašinų ir motociklų, sovietmečio automobilių. Buvo labai įdomu viską apžiūrėti, pasigrožėti, nufotografuoti.

Paskui nuvykom į Rygos zoologijos sodą, kuris šiemet švenčia 100 metų jubiliejų. Jis užima 20 ha plotą ir, norint gerai apžiūrėti gyvūnus, turi sugaišti 3 – 4 valandas. Puikiai įrengti didžiuliai voljerai, todėl kai kurių gyvūnų nematėm, nes jie buvo kažkur nuo mūsų pasislėpę. Dramblių voljeras buvo rekonstruojamas, todėl jų nematėme. Užtat pamatėme gražuoles žirafas, storulius begemotus, juokinguosius lemūrus, įvairius tropinius roplius ir daug daug kitų gyvūnų. Ir suaugę, ir vaikai buvom labai patenkinti, apsilankę garsiajame zoologijos sode.

Nuvykė į senamiestį, grožėjomės šv. Petro bažnyčia ir jos 123,25 m aukščio bokštu, kuriame yra liftas, keliantis lankytojus į 72 m aukštį. Pasigrožėjom miestu iš paukščio skydžio, pasivaikščiojom po senamiestį. Dar buvom numatę aplankyti aviacijos muziejų, bet nebespėjome. Jau apie septintą atvykome į Jūrmalą ir greitai įsikūrė viešbutyje skubėjome prie jūros. Ji buvo visai netoli ir mus pasitiko tokia tyli, rami. Truputį pabraidžioję ir atsigavę po kelionės karščių autobuse, turėjome skubėti į viešbutį,

nes ėmė žaibuoti, griaudėti ir lyti. Šeštadienį ir sekmadienį daug maudėmės jūroje, deginomės ant baltučio smėlio, vaikščiojom po miestą, grožėjomės puikiai sutvarkytu Dzintarų parku. Jame yra įrengti dviračių ir riedučių takai, įvairios žaidimų aikštelės, apžvalgos bokštas, iš kurio viršaus gali apžvelgti Jūrmalą, jūrą ir netgi pamatyti Rygos bažnyčių bokštus. Įdomiausia, kad tame parke auga mėlynės ir norintieji gali jų pasiskinti. Net ir neišsukdamos iš tako, nusiskynėme keletą uogų. Nors į Jūrmalą atvykome 74 žmonės, retai kada susitikdavom su saviškiais, nes po kurortą išsisklaidėme kaip „žydo bitės“. Patyrėme įvairių nuotykių, daug ką pamatėme. Bet apie tai tegul kalba patys keliautojai.

Aldona Kirkienė. Esu patenkinta kelione. Jūra, saulė, smėlis, ramybė – viskas, ko reikia sveikatai. Neringutė labai laukia tokių kelionių ir iš jų grįžta daug stipresnė, pasisėmusi geros energijos. Tegul jos akytės nemato, bet ji jaučia visa savo esybe ir būna labai laiminga, patyrusi naujų įspūdžių. Ne pirmi metai vykstame į keliones ir galime palyginti. Pernai Ventspilyje buvo daugiau pramogų, o šiemet džiaugėmės ramybe ir poilsiu Jūrmaloje. Buvo labai įdomu Rygoje. Patiko ir automobilių muziejus, ir zoologijos sodas, ir senamiestis. Grįžom į namus, o galvoje jau kirba klausimas, kur kitais metais važiuosim. Ačiū Danguolei, kad suorganizuoja tokias puikias keliones.

Gintarė Kunickaitė: Labai patiko mašinų muziejus Rygoje. Buvo įdomu ir zoologijos sode. Ypač patiko žirafos, begemotai ir lemūrai.

Senovinių automobilių muziejuje

Zoologijos sode

Važiuodama į Jūrmalą, nesitikėjau, kad ten bus kas nors įdomaus, kadangi draugė Rūta ten jau buvo lankiusis ir pavadino kurortą „dideliu kaimu“. Iš tikrųjų, ten tokia tyla ir ramybė. Daug vaikščiojom po miestą. Atsitiktinai radom muziejų ir užsukom į jį. Ten lankėsi grupė vokiečių. Gidė jiems pasakojo, bet mes nieko nesupratom. Taigi savarankiškai apžiūrėjom ekspoziciją. Muziejų gavom lankstinuką su žemėlapiu. Ėmėm ieškoti daugiau objektų, kuriuos būtų galima aplankyti ir...nieko neradom. Pasirodo, mes turėjom lankstinuką su Rygos muziejų adresais. Tai buvo juoko, kad taip apsižioplinom. Nemokėdamos latviškai, kelis kartus kavinėje užsisakėm valgyti. Pravertė menkos rusų ir anglų kalbos žinios. Labai patiko apžvalgos bokštas Dzintarų parke. Šeštadienio vakare iš jo palydėjom besileidžiančią saulę. Prieš išvykstant į namus, dar kartą buvom į jį įkopusios ir atsiveikinom su kurortu.

Aldona Budreikienė. Pirmą kartą Rygoje. Miestas pasitiko savo didingumu, grožiu, savitumu. Labai patiko, norėjosi dar pabūti... Jūrmala nustebino išlikusia unikalia medine architektūra, aktyviu žmonių poilsiu

(dviračiai, bėgimas, ėjimas su lazdomis...) Liko šilti prisiminimai. Nuoširdžiausias ačiū visiems, kurių rūpesčiu keliavome.

Inga Šinkūnienė pasigyrė, kad Jūrmaloje jos šeimą „pakrikštijo“. Visi labai susidomėjome, kas ten atsitiko. Pasirodo, prie jūros Ingai, Justui ir Sauliui įgėlė vapsvos. Štai tau ir „krikštynos“!

Vėlų sekmadienio vakarą grįžome į Tauragnus. Kelionė neprailgo, nes jaunimas antrame autobuso aukšte labai gražiai dainavo. Ačiū jiems už tai. Taip pat visi dėkojame Danguolei už puikią ekskursiją, už jos rūpestį, sprendžiant apgyvendinimo klausimus. Tik visi labai norime, kad autobuso savininkas sutvarkytų kondicionierių ir autobuse nebebūtų „saunos“ sąlygų. Juk ir kitais metais tikimės kažkur išvykti. Tad iki naujų susitikimų!

Prie jūros

Alytė Montvilaitė – Musteikienė Kai žvelgiu atgalios

Danguolė Grabauskienė

Vieną liepos dieną atidariusi pašto dėžutę buvau maloniai nustebinta – joje gulėjo sunkokas laiškas nuo mūsų kraštiečio, gamtos mokslų daktaro Antano Ryliščio. Atplėšusi voką radau daug įdomios ir vertingos medžiagos: autoriaus sukurtų eilėraščių ir Vilniaus sodininkų bendrijos „Konservatorija“ metraščio „Ryto šviesa“ gegužės mėnesio numerį. A. Ryliškis mūsų laikraštyje siūlė išspausdinti prisiminimus apie tauragniškį Antaną Musteikį, kuriuos parašė jo žmona Alytė Musteikienė. Dėkoju Antanui Ryliškiui už atsiųstą medžiagą ir šiame numeryje su malonumu spausdiname vieną autoriaus eilėraščių ir minėtus prisiminimus. Jie tikrai sudomins tauragniškius, ypač vyresnės kartos. Liepos 31 d. sukako 21 metai, kaip Medininkų poste buvo nužudyti ten budėję pareigūnai. **Nuotrauka** iš interneto.

Mūsų sodų bendrija susikūrė net 1966 m., todėl ne tiek jau daug mūsų tarpe yra tų pirmųjų Senjorų, kurie pirmieji įdirbo šiuos žemės lopinėlius, pirmieji pasodino vaismedžius. Ne ką daugiau ir tokių sodininkų, kurie sklypelį paveldėjo iš tėvų ar senelių. Gyvenimas eina į priekį, viskas keičiasi. Keičiamės ir mes – sodų savininkai.

Noriu prisiminti sodo sklypo Nr.15 savininkus. Pirmoji – Teklė Musteikytė (1910-1994). Ji tuo metu dirbo buitinčiaja dispečere Konservatorijoje, priešais tuometinę Lenino aikštę. Dirbo iki 1986 metų. T. Musteikytė buvo šviesaus proto, apsiskaičiusi, paslaugi, pareiginga, darbšti moteris. Visi ją minėjo tik geru žodžiu. Sunku įsivaizduoti, kaip artrito baisiai iškankinta, tokia trapi, mažutė, smulkutė, tik vidumi tvirta moteris galėjo prižiūrėti penkis arus dirbamos žemės sklypelį, kuriame nerasi anei vienos piktžolės! Aišku, tai lėmė jos neišpasakytas darbštumas ir kruopštumas.

1978 m. pas Teklę iš Tauragnų atvažiavo gyventi jos brolio sūnus Antanas Musteikis (1958 – 1991). Vilniuje jis mokėsi 21 profesinėje technikos mokykloje braižytoju. Kurį laiką buvo įsidarbinęs toje pačioje Konservatorijoje budinčiuoju. Sūnėnas darbo nebijojo, mokėjo dirbti visus žemės ūkio darbus. Tetos sode padėdavo sukasti žemę, sugrėbti lapus. Teklė buvo netekėjusi ir neturėjo savo vaikų, tad brolio sūnumi ji rūpinosi kaip savo vaiku. Jis, savo ruožtu, irgi buvo visą gyvenimą jai paslaugus. Jiedu gražiai sutardavo. Kai 1982 m. Antanas vedė mane – Alytę Montvilaitę, teta padovanojo jam savąjį sodą, į kurį, kol dar galėjo, ji taip pat atvažiavo.

Tetos sklype buvo mažas medinis nameliukas, kaip trobelė ant „vištos kojėlės“. Mes 1984 m. pradėjome statyti mūrinį namą, kuriame planavome

gyventi, kol gausime savo butą. Tais metais, iki mūsų pirmagimės dukrytės atėjimo rugpjūčio mėnesį, Antanas su savo tėvu vieni patys padarė rūšį ir namo pamatus. O kitais metais – namą, trečiais priestatą mūrijo mano dėdė, tetos vyras, mano tėvas ir, žinoma, pats Antanas po darbo. Vidaus įrengimo darbai jau liko pačiam šeimnininkui. Jam nebuvo lengva – reikėdavo ir į kaimą lėkti padėti tėvams, ir namą statyti, ir sodą prižiūrėti, ir į darbą eiti. O namuose – du maži vaikai ir jau nebevaikštanti teta Teklė. Gyvenome pas vyro tetą 2 kambarių kooperatiniame bute, gautame jai dirbant Konservatorijoje.

Antanas dirbo Vilniaus baldų projektavimo biure inžinieriu-konstruktoriumi. Kadangi neturėjom savo buto, vyras susirado darbą statybos organizacijoje, kuri pažadėjo per dvejus metus skirti kooperatinį butą. Kai tik paskyrė butą ir sumokėjom pirmą įnašą, Antanas išėjo iš šios darbovietės, kur pusvelčiui dirbo.

1990 m. gruodžio mėn. A. Musteikis stojo dirbti į besikuriančią Lietuvos muitinę. Tais metais atkurta nepriklausomos Lietuvos valstybė buvo dar labai trapi. Privalėjom atsilaikyti prieš sugrąžinimą atgal į Sovietų Sąjungą. Reikėjo pasaulio pripažinimo. Viena iš sąlygų, kad pripažintų mūsų šalį kaip savarankišką, laisvą, nepriklausomą valstybę, reikėjo turėti savo sieną, saugomą pareigūnų. Ir pareigūnai budėjo dieną naktį, nežiūrint į nieką: ar lyja, ar šąla, ar tave keikia, ar spardo, ar grasina, ar degina visą inventorių su vagonėliu, ar tave guldo ant grindinio, ar tave apsupa tankais ir t.t. Jie oriai vis tiek stovi savo postuose. Jie simboliškai saugojo Tėvynę, atliko savo pareigą. Tarp tų pareigūnų buvo ir mano vyras, mūsų dviejų vaikų tėvas.

Antanas Musteikis stovėjo prie sienos su Baltarusija, Medininkų pasienio poste. Darbas jam patiko – įdomus, atsakingas. Buvo labai griežta tvarka, reikalaujanti daug drąsos, tolerancijos, kantrybės, kad nebūtų išprovokuoti ginčai su rusų kariškiais, jų net nestabdydavo. Muitinės postai buvo pamiškėje. Iš pradžių pareigūnai neturėjo jokių ryšio priemonių, o kai „Omon“ sudegino stovėjusį statybininkų vagonėlį, tai net ir pastogės jokios nebuvo, bet vyrai dirbo savo darbą net ir tokiomis sąlygomis. Nelabai kas veržėsi į tokį nesaugų darbą. Pasiaukojamai čia galėjo dirbti tik iš idėjos. Po kruvinųjų Sausio 13 – osios įvykių buvo ypač neramu vyrą išleisti į darbą. Tomis dienomis jis dirbo Parlamento rūmuose ar kitur, kur reikėjo. Peršalęs sausį sirgo bronchitu, o gal net plaučių uždegimu. Aš pati leidau vaistus į veną. Prašiau, kad eitų pas gydytoją, o jis – nė už ką. Tik paaiškino man: „Ką aš pasakysiu, kur buvau, kai rusai ėmė Lietuvą? Buvau pasiėmęs nedarbingumo lapelį?“

Mano tėvas atsargiai bandė atkalbėti nuo pavojų – nepavyko. Mano sesers vyras tiesiai paklausė: „Antanai, tu ką – nebijai mirti?“ „Ne“, - atsakė jis.

1991 metų birželį pas mano tėvus Panevėžyje buvo kalbama su mano tetos vyru Petru apie meilę Lietuvai ir pasiaukojimą. Antanas iškėlęs kumštį prisiekė, kad už Tėvynę pasiryžęs net mirti, jei to prireiks. Tą patvirtina ir jo paties rašytos eilutės: „Jei kova, tebūna kova iki galo, kol Lietuva bus vėl laisva.“

1991 m. liepos 31 d. 4.30 – 5 val. ryto Medininkų pasienio poste omonininkai žiauriai nužudė šešis čia budėjusius

pareigūnus: Mindaugą Balavaką, Algimantą Juozaką, Juozą Janonį, Algirdą Kazlauską, Antaną Musteikį, Stanislovą Orlavičių ir sunkiai sužeidė Ričardą Rubavičių ir Tomą Šerną. Gaila, bet po operacijos tik vienam Tomui pavyko išgyventi.

Su vyru paskutinį kartą matėmės liepos 29 d. vakare. Aš su vaikais buvau išvažiavusi pas tėvus į Panevėžį. Antanas per savo išeigines vis atvažiuodavo pas mus. Tomis dienomis vyko didelė šventė – Pasaulio lietuvių o limpinių žaidynių atidarymas. Čia vyko parašiutininkų varžybos. Palikę mažąjį Justuką seneliams, visi trys labai laimingi ir linksmi dalyvavom tose iškilmėse. Antanas, lyg nujausdamas savo žūtį, kalbėjo, kad jam taip gera čia, aerodromo laukuose, jog nesinori niekur eit iš čia, galėtų ir per visą naktį čia būti. Kristutei labai patiko kartu su tėvu skraidyti lėktuvu virš miesto, nebuvo baisu, tėvui rodė, kokios gražios kapinės iš paukščio skrydžio. Išlipęs iš lėktuvo, tėvas pareiškė man, kad, kai užaugs dukrytė, reikės leisti jai skraidyti. Dabar ji ir skraido: Lietuva – Amerika, Amerika – Lietuva. Ji ištekėjo už amerikiečio.

Atėjus laikui tėvui išvažiuoti į Vilnių (liepos 30 d. rytą jam reikėjo važiuoti į darbą parai), dukra labai nervinosi, verkė net iki isterijos, ko niekada nėra buvę. Ji reikalavo, kad neišvažiuotų tėtis, o jeigu jau vis tiek važiuos, tada ir ji būtinai kartu – neleis vieno. Tokios problemos – tėvą išleisti į darbą – niekada nebūdavo. Kai vakare su savo draugų būriu ji išslydėjo tėvą ir atsigulė miegoti, jai vėl užėjo baises nerimas, man ji suriko tokią frazę: „Jei tėtukas vis tiek išvažiavo, nors aš ir neleidau, dabar visus savo rūbus sudraskysiu“. Reiškia, ji nujautė baisiąją tragediją ir bandė gelbėti padėtį. Aš pasistengiau nuraminti dukrelę ir, aišku, save pačią. Už pusantros paros, 31 d. 9 val., mamos draugė Antanina atėjo pranešti nugirstą per radiją baisiąją žinią...

Likau našlė. Su vaikais – 6 m. ir 11 mėn. dukrele Kristina ir 1m. ir 10

mėn. sūneliu Justinu. Tebelaukdami savo kooperatinio buto (sulaukėme po vienerių metų) vis dar glaudėmės tetos butelyje.

Mieloji Teklė Musteikytė ligos patalė dar 3 metus išgulėjo, kol iškeliavo Anapilin.

Vaikus padėjo auginti mano tėvai, sodo namelį padėjo įrengti artimieji ir vyro buvęs bendradarbis iš baldų projektavimo centro – Juozas Stonys su sūnumi.

Nuotraukoje: Alytė, Kristina ir Antanas Musteikiai, 1985 m. (iš metraščio „Ryto šviesa“)

Tęsiame pasakojimus apie mūsų kaimus.

Bronė Juknevičienė Kasdieniai Tautišio žmonių rūpesčiai ir svajonės

Dar vienas kaimas, dar kelios žmonių istorijos... Šį kartą – Tautišio kaimas su jo keturiom sodybom (bet žmonės nuolat gyvena trijose). O kadaise buvo dvylika sodybų, jaunimo – paaugusių ir mažesnių - ar ne dvidešimt šeši. Dabar Tautišio kaime gyvenamąją vietą deklaruoja devyni žmonės. Elenos Juodienės ir Bronės Kovarskienės sodybos greta viena kitos, o Elenos ir Alfonso Leleivų gerokai toliau.

Elena Juodienė (gim. 1958 m.) mus pasitiko namuose be stogo, nes vyksta remontas. Minutei atokvėpio susėdome verandoje, o sūnaus ir marčios net nedrįsau

Alytė, Kristina ir Antanas Musteikiai, 1985 m.

kalbinti, nes darbas veja darbą, rankos kruta, o akys seka, kur vėl nulėkė beveik trejų metų Nojus. Tik Nojus ir Rikis, labai mielas, visokių triukų mokantis šuo, namų šeimininkės vadinamas „draugu“, turėjo laiko fotografuotis. Tiesa, paskui prikalbinau ir šeimininkę. Juos visus tris ir matote **nuotraukoje**.

Elena Babrauskaitė, pagal vyrą Juodienė, jau 20 metų gyvena Tautišio kaime. Į gimtąjį kaimą iš miesto atvažiavo, nes taip susiklostė gyvenimas, reikėjo padėti tėvams. Kaip pati sako, tėveliai į miestą niekaip nenorėjo važiuoti, gal po savaitės mieste būtų numirę. Elena – tremtinių vaikas, gimė ne Lietuvoje, o Krasnojarsko krašte, kur buvo ištremtas jos tėtis su dviem broliais. Elenos mama – nuo Kėdainių, taip pat tremtinė. Moteris puikiai žino datą, kada grįžo į Lietuvą – 1958 lapkričio 1 dieną (apie tai jai ne kartą sakė tėvai), į dar senelio statytus namus. Kol buvo tremtyje, namuose kažkas gyveno, tai gal ir gerai, nes svetimi nieko neišgrobstė, nesugriovė pastatų. Mama kilusi iš turtingesnio krašto, todėl jai čia buvo neįprasta. Kalbino vyrą važiuoti į Kėdainius, bet neįkalbino. O ir Elena, nors dar vaikas, apsikabino tėtės koją ir pareiškė iš čia niekur nevažiuosianti. Dabar, sako, labai džiaugiasi, kad liko. Elenos tėtis net atsisakė keltis į kolūkinę gyvenvietę, pasakė, kad niekur nevažiuos, nes „jau vieną kartą važiavo“.

Elenos tėvai pasakojo, kad jų kaime žmonės gyveno vargingai, kambarių sienos buvo juodos. Tik 60-ųjų pradžioje pradėjo sienas baltinti kreida. Dažnai eidavo vieni pas kitus vakaroti. Dabar jau nebėra kur eiti. Tautiškis – tikrai nykstantis kaimas, sako Elena. Pernai mirusi jos mama buvo seniausia kaime (mirė 95 - erių).

Į klausimą, ar nesunku buvo grįžti iš miesto į kaimą, Elena neslėpdama atsako, kad sunku. Ypač vaikams, pripratusiems prie patogumų. Į mokyklą keltis anksti reikėdavo, autobusų nebuvo, tai važiuodavo dviračiais, žiemą arkliu pavėžėdavo. Dabar, sako, jau nė už ką į miestą nevažiuotų. Nebent žiemą, bet pavasarį su pirmu saulės spindulėliu lėktų į kaimą. Žiemą irgi nėra kada nuobodžiauti, nes turi užsiėmimą – mezga, pina iš

vytelių, turi ūkį, dar dirba mokykloje Saldutiškyje – vaikus moko pyrimo meno – taigi darbų užtenka.

O svajonių? „Jei žmogus nesvajotų – gyventų kaip kurmis,“ - sako moteris. Elenos norai žemiški, kaip pati sako. Kad žmonės būtų sveiki, nesipyktų, „nezystų“. Rankas, kojas turim, kuo važiuoti turim, tiesa, stogo neturim, bet turėsime... Po tokių žodžių belieka namų šeimininkei ir jos vaikams palinkėti sėkmės ir atsisveikinti.

Bronė Kovarskienė (gim. 1935 m.), kai paaiškinau, kad noriu parašyti apie Tautiško kaimą ir jo žmones, pasakė labai gerus žodžius: kaime viskas skanu – ir obuoliukas, ir uoga, ir daržovė kokia – viskas savo. Ir tikrai – obelys lūžta nuo saldinių obuolių, pavaišino ir mus. Puikiai prisimenu, kurioj vietoj ir mūsų sode augo tokie obuoliai. Nebeturim... Nuo to ir pradėjom pokalbį – apie mūsų šeimą, mamą ir greitą laiko bėgimą... Bronė Kovarskienė jau daug metų gyvena šitam kaime, nors kilusi nuo Ignalinos. Karas ir pokaris viską sumaišė. Jos šeima baigiantis karui bėgo nuo rusų, bet nespėjo. Vežėsi daug mantos, vedėsi karvę, galvojo, pailsės kaime kokią dieną kitą. Bet rusų kareiviai buvo greitesni. Keliai iš Lietuvos jau buvo atkirsti. Žmonės priėmė laikinai pagyventi, o paskui įsikūrė visam laikui. Namų šeimininkė apie praeitį labai nenorėjo kalbėti, sakė, kad nieko gero nebuvo, žmonės tik vogti išmoko. O jau kaip bijojusi tų visų partinių sekretorių!

Jei jau apie praeitį nekalbam, tai kaip močiutei atrodo dabartinai laikai? „Man jau dabar būtų gerai“, - sakė B. Kovarskienė, - „Tik kad jaunimas darbo turėtų ir žemę dirbantis žmogus būtų labiau vertinamas, galėtų daugiau užsidirbti. Kad žemdirbiui valdžia parodytų daugiau dėmesio. Taip laukėm laisvės, dabar žmogaus partiniai sekretoriai nevarinėja, bet pagarbos norėtusi daugiau.“ Moteris kalbėjo, kad sau jau nieko nebenori, tik anūkus dar norėtų paauginti ir kad vaikais būtų sveiki ir dirbtų.

Namuose buvo pilna šurmulio, tik pasisveikino ir vėl nubėgo dvi žvitrios mergaitės, močiutės anūkės, dar viena anukė atnešė parodyti labai mielą mažą šuniuką, kuris greit užmigo man ant kelių. Kartu gyvena dukros Daivos Brukštuvienės šeima: vyras Jonas, vaikai Benita ir Aidai. Po darbų netrukus sugrįžo šeimininkės žentas, dukra dar buvo darbe pas ūkininką. Ramus gyvenimas, kasdieniai rūpesčiai ir darbai... B. Kovarskienė labai stebėjosi, kad apie tokį gyvenimą galima ką nors rašyti. O jau fotografuotis – tai tikrai ne! Raukšlės negražios... Geriau jau jaunystės laikų nuotrauka tegu būna laikraštyje.

Dar liko aplankyti **Leleivų** namus. Kylam į kalniuką, sodyba tarp medžių ir... pribloškia gėlynų gausa ir gražumas. Nieko įmantraus, ir sodyba ne parodai, bet kiek kaimų jau aplankiau, niekur nemačiau, kad tiek gėlių augtų. Vazonai su žiedais kabo ant ūkinių pastatų sienų, gėlės žydi daugybėje plotelių nemažame kieme, gražiai įsikomponuoja pievutėje. Gėlės visokios – ir „senybinės“ namų šeimininkės darželyje, ir nelabai man matytos, kurių net pavadinimo neįsiminiau – dukters Birutės gėlynuose. Dukra Birutė ir prižiūri visą šitą grožį. Keliasi anksti, nes darbo daug. Ir akmenys, dar tėvelio

Bronė Beinorytė - Kovarskienė apie 1961 m. (iš asmeninio albumo)

Elena Leleivienė (gim. 1933 m.)

atvežti, gražiai dera tarp gėlių. Gaila, kad nespalvotoje nuotraukoje nesimatys šitas spalvų gausumas ir margumas. Negalėjau atsistebėti gėlynų grožiu, todėl ir rašyti pradėjau ne apie šios sodybos gyventojus, o apie gėles. Sodyboje gyvena Elena ir Alfonsas Leleivos, viena kitą pakeisdamos atvažiuoja trys dukros, nes reikia padėti slaugyti tėvelį.

Elena Leleivienė į Tautiško kaimą atiteko nuo Kirdeikių iš gausios šeimos. Jos jaunystė nebuvo labai linksma, tėvai buvo nejauni, gyveno vargingai, teko daug dirbti. Jaunystė, norisi ir į gegužinę nueiti, ir nueidavo, bet rytą vėl anksti keltis. Niekas neleisdavo ilgiau pamiegoti, tai ne dabar, kai jaunimas po šokių ilgai ilsisi. Kolūkyje vyras dirbo kombainininku, o

Elena augino vaikus, taip pat dirbo kolūkyje - turėjo buroko normas. Kol buvo stipri, visos žiemos prabėgdavo prie staklių. Priausta daug lovatiesių, tautiško „abrūsų“, jais apdalintos dukterys ir giminės. Darbo užtenka ir dabar, nes gyvena ūkiškai. „Tik gaila, kad tėvelis nelabai sveikas. Bet jei jau uždėta tokia našta, tai ir reikia nešti“, - ramiai kalbėjo moteris. Kol augo anūkai, vasaromis visada gyvendavo kaime, buvo gera. Jų Leleivos turi penkis. Elena džiaugėsi, kad dabar viso ko užtenka, žentas, anūkai padeda, dažnai atvažiuoja. Dukra bažnyčion nuveža. Jei tik tėvelis būtų sveikas...

Leleivų sodybos žolynai

Dukra Birutė prisiminė laikus, kai per kaimus „ėjo melioracija“. Kolūkiečiai turėjo tik po 60 arų, ne apie gėlynus galvojo, po obelimis sodino bulves, karvės vos ne po langais ganėsi. Mergaičių vaikystė buvo linksma, už miško gyveno pussės, dažnai susitikdavo, žaisdavo, o paaugus – gegužinės beveik kiekvienam kaime, jaunimo daug...

Birutė vis atsiprašydavo ir eidavo pažiūrėt, ar tėveliui viskas gerai. Tai nuolatinis šios šeimos rūpestis. Atsisveikinant Elena Leleivienė pasakė vienintelį norą – kad dar kojos laikytų, kad dar galėtų rūpintis tėveliu. Viso pokalbio metu ji taip švelniai vadino savo vyrą.

Taip ir eina šių nuoširdžių žmonių gyvenimas – neskubriai, su mintimis apie vaikus ir svajonėmis apie jų geresnę ateitį. Gyvenimas, kaip ir daugelio mūsų. Kiekvieno savaip gražus ir prasmingas.

APIE RENGINIUS TRUMPAI (apžvelgė Danguolė Grabauskienė)

Petras Panavas

Žolinė

Žolės visokios taip kvepia tikrai per Žolinę.

Iš pievų vaikystės, iš ilgesio begalinio.

Viskas taip atsitolino, taip atsitolino,
Bet padangė ir vėlei – lyg žydintis linas.

Nors linas nežydi per Žolinę, jau daug kas nežydi,

Bet gerumą glėbiais gali nešti
Per kiemą, per lauką, per visą pasaulį didelį

Ir pakilti į dangų apkabinęs
kvepiančią našta.

Vėl skamba varpai. Virš kalvų
Aukštaitijos, virš ežerų.

Vėl norisi viską atleisti ir sau, ir
nedraugui.

Pušys ir liepos šventoriuos, prie
viešelių rymo,
Atmintį mūsų ir Žolinių sakmę saugo

Liepos 25 dieną į Vyšnių sodelį kraštiečiai dr. Eugenijai Šimkūnaitei atminti rinkosi svečiai ir tauragniškių būrelis. Sodelyje jau sunoko pirmosios vyšnios. Dalyvavo svečiai iš Kauno: UAB „Acorus Calamus“ direktorius Elmantas Pocevičius, tos pačios bendrovės darbuotojas Ovidijus Vyšniauskas, „Žolinčių akademijos“ prezidentė Danutė Kunčienė, aktorė Kristina Kazakevičiūtė, kanklininkė Liongina Stasiulienė, žolininkė iš Utenos Aleksandra Stasytienė ir kt.

Skambiu žodžiu susirinkusius pasveikino aktorė Kristina Kazakevičiūtė, visi padainavo bendruomenės sukurta dainą apie vyšnių sodelį. Seniūnas Alvydas Danauskas kalbėjo apie tolesnius vyšnių sodo tvarkymo darbus: sodelį reikia aptverti, padaryti vartus, laiptus, kad būtų patogų ateiti. Tikimasi, kad darbus parems UAB „Acorus Calamus“, kurios direktorius E. Pocevičius ir dalyvavo renginyje. Pasidalinta mintimis apie tai, kokia veikla galėtų būti vystoma, kokie renginiai galėtų vykti sodelyje.

Vėliau visi susirinko E. Šimkūnaitės edukacinėje klasėje. Skambėjo kanklių muzika, aktorės skaitomi eilėraščiai ir ištraukos iš E. Šimkūnaitės knygos „Indraja – Saulės duktė“. O ant stalo puikavosi net keli patiekalai su vyšniomis: vyšnių pyragas, žele su vyšniomis, bandelės su vyšniomis ir, žinoma, vyšnių lapų arbata.

Aptarę darbus svečiai ir tauragniškiečiai išsiskirstė. Pavasarį sode turėtų augti jau 100 vyšnaičių. Būtų gražu, kad 10 vyšnaičių pasodintume ir mes. Juk kaip tik gegužės pabaigoje sukanka dešimt metų, kaip įkurta mūsų bendruomenė.

Nuotraukoje: Elmantas Pocevičius, Alvydas Danauskas, Kristina Kazakevičiūtė, Danutė Kunčienė, Ovidijus Vyšniauskas vyšnių sodelyje.

Antanas Ryliškis

TAURAGNŲ BALADĖ

Eugenijai Šimkūnaitei atminti

Tauragnų kalnai ir kalneliai,
upeliai, šilai, ežerai
išeinančius lydi į kelią-
negrižusiems skamba varpai.

Tauragnų laukai akmenuoti,
artojų keiksmams suarti,
poetų dainom apdainuoti-
jų duona be galo gardi.

Čia protėviai sėliai tarp girių
iš ąžuolo, uosio, pušies
prie Tauragno amžiną pilį
paliko vaikams ateities.

Jie žemę ant rankų pakėlė,
sušildė ugnim ir delnais,
o žemė pilkų artojų
pražydo rugiais ir linais.

Mus lydi tos žemės šaukimas.
Kelionė sunki ir ilga.
Ir žagrės, ir plūgo arimas,
ir jaučio, ir arklio jėga.

Tauragnuose vyšnios pražysta,
tik žydi be galo trumpai.
Prie Tauragno mūsų vaikystė,
Jaunystė, senatvė, kapai.

Negrižusiems skamba varpai.

Liepos 29 dieną pakviesti Vajasiškio bendruomenės pirmininkės Genovaitės Sorokinės keletas bendruomenės narių dalyvavome Vajasiškyje vykusiuose Šv. Onos atlaiduose. Kartu su visais susirinkusiais mes klausėmės naujų varpų skambesio, dalyvavome šv. Mišiose bei vėliau vykusioje šventėje prie bendruomenės namų. Koncertavo moterų ansamblis „Sudeikiečių gaida“ ir instrumentinė grupė, vyko rėmėjų surengta loterija, buvo galima pajodinėti kumelaite Matrica. Šlyninkų vandens malūno bendruomenė visus vaišino blynais, vajasiškiai – naminiu sviestu su bulvėmis, gira, o mes atvežėme šaltibarščius su bulvėmis.

Buvo galima įsigyti „Dusetėlės nuo Sartų“ rankdarbių. Nors loterijoje sėkmė nenusišypsojo nė vienam komandos nariui, tačiau džiaugėmės tauragniškos Mildos sėkme – jos bilietas buvo laimingas. O kumelaite iš mūsiškių panoro pajodinėti tik viena Giedrė. Renginį filmavo LTV laida „Gimtoji žemė“. Gal kai kas iš jūsų ir matė tauragniškius šeštadienį (rugpjūčio 4 d.) šmestelėjusius ekrane...

Ačiū komandai – Bronei ir Vidui, Valdai ir Edmundui, Giedrei (šaltibarščių meistrei), Jūratei, Žymantui bei rėmėjoms – Gražinai ir Ingai, be kurių dovanotų daržovių šaltibarščiai, žinoma, nebūtų buvę tokie skanūs...

Nuotraukose: svečiai skanauja šaltibarščius; Giedrė ruošiasi jodinėti.

AKTUALU (informacija iš interneto)

Utenos rajono miesteliuose – Vyžuonose, Tauragnuose, Sudeikiuose, Užpaliuose netrukus prasidės didieji darbai. Utenos r. savivaldybės administracija ir UAB „Utenos vandenys“ liepos 23 d. pasirašė sutartį su AB „Utenos melioracija“, pagal kurią pradedamas įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis remiamas projektas „**Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Utenos rajone**“. Projekto vertė – per 38 mln. Lt. Vyžuonose iš viso bus nutiesta daugiau kaip 9 km., Tauragnuose – 1,47 km, Užpaliuose – 10,582 km, Sudeikiuose – 6,518 km vandentiekio tinklų ir atitinkamai 9,09 km, 7,93 km, 10,067 km, 7,717 km nuotekų tinklų. Tauragnuose bus pastatytos 5 siurblynės, Užpaliuose ir Sudeikiuose – po 2, Vyžuonose – 4. Darbai pirmiausia prasidės Vyžuonose rugsėjo mėnesį. Projektas bus įgyvendintas 2013 m. pabaigoje.

Utenos mieste ir rajone UAB „Utenos komunalininkas“ mašina rinks nereikalingus baldus, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, metalo laužą, polietileno atliekas, naudotas padangas be ratlankių (lengvųjų automobilių, motociklų ir dviračių), kriaukles, klozetus, kitą namuose susidariusią netinkamą buitinę techniką. **Komunalininkai Tauragnuose bus rugsėjo 10 dieną.**

Dėl išlaidų kompensacijų įsigyjant skaitmeninės televizijos priėmimo įrangą. Nustatyta, kad mažas pajamas gaunantys asmenys turi teisę į kompensaciją, jei pajamos vienam šeimos nariui mažesnės kaip 525 Lt. Dėl išlaidų kompensavimo gyventojai gali kreiptis į Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrių (113 kab., Utenio a. 4.) ir pateikti prašymą, įrangos pirkimą patvirtinančius dokumentus, pažymą apie trijų paskutinių mėnesių pajamas (jei gauna socialinę pašalpą, pažymų apie pajamas nereikia).

Kompensuojamos išlaidos, patirtos nuo 2012 metų balandžio 30 dienos iki lapkričio 20 dienos.

A†A *Seniūnijoje rugpjūčio mėn. mirė*

KAZYS ALEKNA, 63 metų; Tauragnai;

KAZYS GAIVENIS, 66 metų; Maleckazemio k.,

Užjaučiame artimuosius. Mirus tėveliui taip pat užjaučiame Loreta Juškenienę.

PRIMENAME

Spalio pradžioje planuojama vakaronė, kurios metu siūloma prisistatyti kiekvienai **seniūnaitijai**: kas liaudiška daina, kas šoku ar pasakojimu, kas etnografiniu patiekalu ir pan. Visos seniūnaitijos bus apdovanotos prizais. Taip pat **skelbiame fotografijų ar video pasakojimų apie savo seniūnaitiją (kaimą) konkursą**. Atrinktos nuotraukos bus eksponuojamos renginio metu, video pasakojimai žiūrimi susirinkus į vakaronę. Kviečiame fotografuoti ir filmuoti tai, kas, jūsų manymu, bus įdomu ir kitiems pamatyti. Jūsų laukia prizai.

Tauragnų seniūnijoje yra 6 seniūnaitijos.

Balčių seniūnaitija – Lukošūnų k., Balčių k., Rūgšteliskio k., Antabaltės k., Jovainiškių k. Seniūnaitis **Alvydas Šyvis**, tel. 862014698

Klykių seniūnaitija – Klykių k., Inkartų k., Vilkablauzdės k., Musteikių k., Vidžiūnų k., Kalvių k., Ruzgiškių k., Rukšėnų k., Bajorų k., Sirvydžių k., Gaidžių k., Martyniškių k. Seniūnaitė **Dalia Jackūnienė**, tel. 869620765

Minčiagirės seniūnaitija – Šeimaties k., Daunorių k., Stapšėnų k., Varpiškių k., Varniškių k., Vyžių k., Skroblaus k., Rūgšteliskio k., Minčios k., Paažvintės k., Aukštaglynio k., Vaišnoriskės k., Strazdų k., Šuminų k. Seniūnaitė **Janina Kriugiškytė**, tel. 861868360

Piliakalnio seniūnaitija – Maleckazemio k., Ryliškių k., Pavarlio k., Linkų k., Raistinių k., Kazimieravo k., Jauniškių k., Imbriškių k., Avižieniškio k., Rugeniškio k., Papirčių k., Kazokiškio k. Seniūnaitė **Danutė Valkauskienė**, tel. 869620348

Sėlės seniūnaitija – Sėlės k., Tautiškių k., Kaboriškių k., Jačiūniškių k., Taurapilio k., Šimkūnų k., Žiezdrų k., Gaidelių k., Bernotiškio k., Geguniškio k., Grašių k., Beržatilio k., Kamšos k. Seniūnaitis **Raimundas Kairionis**, tel. 868697631

Tauragnų seniūnaitija – Tauragnų mstl., Tauragnų k., Politiškių k., Paakmenio k., Juodiškių k., Žebriškių k., Liegavietės k., Nečioniškio k., Priepalės k., Pilkenių k., Stūglių k., Stučių k., Alksniškių k. Seniūnaitė **Nijolė Šuminienė**, tel. 861871963

Nuotraukos Aidos Grabauskaitės, Danguolės Grabauskienės, Vido Juknevičiaus, Žymanto Trimonio.

Redagavo ir maketavo Danguolė Grabauskienė

Spausdino Utenos spaustuvė